CONGRESSTUK B 2

R A A M W E R K G E M E E N T E P R O G R A M M A

Hieronder vindt u het tweede konsept raamwerk gemeentelijk programma, zoals het aan de Algemene Ledenvergadering wordt voorgelegd op 19 november a.s.

De behandeling geschiedt onder punt 14 van de kongresagenda.
Amendementen kunnen worden ingediend met inachtneming van de hieromtrent geldende regels, die u elders in deze Democraat kunt aantreffen.

Voor nadere informatie kunt u zich wenden tot de samensteller: Loebas H.M.C. Oosterbeek
Madurastraat 19 hs
Amsterdam
tel. 020 - 935609

Stichting Wetenschappelijk Bureau D'66

Werkgroep 7 september

Tweede konsept raamwerk gemeentelijk programma t.b.v. de gemeenteraadsverkiezingen van 31 mei 1978.

U KUNT VERANDERING BRENGEN IN HET GEZICHT VAN UW GEMEENTE

Het D'66 programma voor rekonstruktie van het gemeentelijk doen en laten.

Laat nooit meer gezegd worden dat D'66 geen eigen gezicht heeft ! Want de Democraten '66 hebben een scala aan politieke ideeën, die een opening betekenen in door dogma's gesloten gezichtsvelden.
De partij wordt niet gehinderd door binding aan een of andere beperkte groepering.

Redaktioneel

De samensteller wil hier pleiten voor een keuze tussen een inleiding voor een stedelijk gebied en een andere inleiding voor landelijke gemeenten.
Niet dat hierbij tegenstrijdige belangen voor elkaar verborgen dienen te blijven, maar een andere benadering van deze twee verschillende soorten mensen lijkt, volgens de samensteller, een gunstige uitwerking te gaan hebben op het "demokratiseringsproces" (dit betekent hier: de gehele bevolking winnen voor D'66) en beide benaderingen zijn zinvolle D'66 benaderingen. Het houdt ook een erkenning in van de verschillende belangen tussen de grote stad en het platteland. Het zoeken naar een harmonische balans.

Inleiding voor de grote stad:

I INLEIDING

De toekomst van de stad, waarin wij leven.

In de jaren, welke wij sinds het einde van de tweede wereldoorlog hebben overbrugd, is het beleid in de grote steden eenzijdig gericht geweest op de ekonomische ontplooiing. Daarbij werden de belangen van de van de bewoners wel eens vergeten. Wel werden grote industriële gebieden en andere koncentraties van werkgelegenheid geschapen. Voor de mens echter in de stad bleef steeds minder plaats over. Woningnood en woonnood werden hun deel. De overloop werd geboren. Gezinnen met kinderen, die het zich financieël konden veroorloven, trokken weg de provincie in. Bejaarden, financieël zwakkeren en gediskrimineerde groepen bleven achter. De koopkracht daalde, de inkomsten van de grote steden verschraalden terwijl daarentegen hun uitgaven drastisch stegen.

We moeten meer doen dan alleen de mensen proberen te houden, die nu nog in de stad leven, wonen en werken. Voor hen zal in de eerste plaats elke gulden die er is, besteed moeten worden. En er is onvoldoende geld. Daarom moeten we prioriteiten stellen. We moeten kiezen en de keuze is maar beperkt, de nood is hoog. Het woon- en leefklimaat moet worden verbeterd, dus de stadsvernieuwing dient nog serieuzer te worden aangepakt. Daarnaast zal aandacht dienen te worden besteed aan de dienstverlening, de begeleiding van de bewoners, de besturing van de stad, de mobiliteit van haar bewoners.
Het post-industriële tijdperk ligt voor ons. Mens en samenleving staan aan de drempel van ongekende ontwikkelingen, die een dynamiek vertonen, die in toenemende mate zal verschillen van die, waarmee wij vertrouwd zijn geraakt.
De politieke beoordeling en benadering van deze dynamiek dient dan ook volgens andere dan traditionele normen te geschieden. Het werken volgens een blauwdruk of utopisch maatschappijbeeld kan grote gevaren opleveren en weinig oplossingen bieden. Inherent aan de huidige dynamiek is immers, dat vele ingrepen averechtse gevolgen kunnen hebben. D'66 is daarom van oordeel dat zijn politiek handelen slechts gebaseerd kan zijn op een ontwikkelingsstrategie met aktiebeginselen, die in de loop van het politieke gedrag nader kunnen worden uitgewerkt.

Voorop staat de overweging, dat al het politiek handelen slechts zinvol kan zijn als het leidt tot een handhaving en vergroting van de individuele ontplooiingsmogelijkheden. Deze ontplooiing moet geschieden in vrijheid en verantwoordelijkheid, naar eigen inzicht en overtuiging, in solidariteit met de medemens en zonder politieke, sociale of ekonomische diskriminatie van anderen. D'66 beschouwt de verscheidenheid van mensen en opvattingen als een positief te waarderen goed. D'66 ziet deze pluriformiteit tevens als voornaamste bron van maatschappelijke vernieuwing.
Verouderde machtsstrukturen moeten worden afgebroken en nieuwe organisatievormen opgebouwd, opdat de burgers meer bij de besluitvorming worden betrokken en waarin naast de technisch-ekonomische, ook de sociale doelmatigheid tot haar recht komt. D'66 wil geen vergroting, met meer produktie, meer konsumptie, meer vervuiling, meer afbraak, meer uitputting, meer onveiligheid, meer onzekerheid en sociale ontbinding. Maar vernieuwing door het samenwerken menselijker te organiseren en de besluitvorming beter te demokratiseren. Door werken en leren, wonen en ontspannen beter te verdelen over de mensen, over de gebieden in de ruimte en over de levensperiodes in de tijd. Door de arbeid zinvoller te maken, door de natuur beter te beheren en een volwaardig beroep te doen op de menselijke inventiviteit.

D'66 zoekt de steun van iedereen, die deze nieuwe uitdaging wil aangaan.

Inleiding voor het platteland/dorpsgemeenschappen zonder grootsteedse kenmerken:

I. INLEIDING

De toekomst van het land, waarop wij leven.

D'66 is een partij die liever een goed plan bedenkt dan een goede leus. Maar een goede leus is ook nooit weg, daarom zijn we er maar mee begonnen. D'66 ziet de politiek niet als een slagveld of een preekstoel, maar als een onafzienbare reeks grote en kleine problemen, die zo goed als mogelijk moeten worden opgelost. Voor dat werk is verbeeldingskracht nodig en niet alleen van een handjevol beroepsbedisselaars en allesweters, maar van juist zo veel mogelijk mensen. Dat is het kenmerk van een demokratische samenleving.

Mensen verdienen de kans het beste uit zichzelf te halen. Allemaal, en niet alleen diegenen, die het toch al aardig getroffen hebben in deze wereld.
In saamhorigheid en vrijheid, want mensen hebben elkaar nodig maar zijn gelukkig niet allemaal eender. Dat is ons uitgangspunt. Vanuit die overtuiging willen we de problemen in onze gemeente te lijf gaan.

Welke problemen? Het zijn er vele. De meesten komen voort uit één onrustbarend verschijnsel: onze welvaartsmachine is dolgedraaid. En ook onze gemeente wordt gekonfronteerd met de gevolgen. Werkloosheid, milieuvervuiling, het verdwijnen van hartelijkheid en vriendschap, de kilheid van de loketten en formulieren als je iets van de overheid nodig hebt.

Die problemen aanpakken is een kwestie van samenwerken, besluiten en uitvoeren. Zeg maar van politiek. Bij dit alles is het van doorslaggevend belang dat zoveel mogelijk mensen meedoen. Mannen en vrouwen, overal waar mensen samenwerken. De vindingrijkheid van gewone mensen is de enige krachtbron die nooit uitgeput raakt.
Aan iedereen, die op deze manier wil meewerken, heeft D'66 een aantal voorstellen te doen. De voornaamste daarvan staan in dit programma. Wie dat doorleest zal ontdekken dat D'66 niet komt met een overvloed aan nieuwe programmapunten. Wel worden een aantal uitgangspunten geformuleerd, waaraan het beleid van het kollege van burgemeester en wethouders en van de gemeenteraad, kan worden getoetst.
Dat schept, naar wij hopen, de duidelijkheid, waaraan grote behoefte is.
Voorop staat de overweging, dat al het politiek handelen slechts zinvol kan zijn als het leidt tot een handhaving en vergroting van de individuele ontplooiingsmogelijkheden. Deze ontplooiing moet geschieden in vrijheid en verantwoordelijkheid, naar eigen inzicht en overtuiging, in solidariteit met de medemens en zonder politieke, sociale of ekonomische diskriminatie van anderen. D'66 beschouwt de verscheidenheid van mensen en opvattingen als een positief te waarderen goed. D'66 ziet deze pluriformiteit tevens als de voornaamste bron van maatschappelijke vernieuwing.
Verouderde machtstrukturen moeten worden afgebroken en nieuwe organisatievormen opgebouwd, opdat de burgers meer bij de besluitvorming worden betrokken en waarin naast de technisch-ekonomische, ook de sociale doelmatigheid tot haar recht komt.
D'66 wil geen vergroting, met meer produktie, meer konsumptie, meer vervuiling, meer afbraak, meer uitputting, meer onveiligheid, meer onzekerheid en sociale ontbinding. Maar vernieuwing door het samenwerken menselijker te organiseren en de besluitvorming beter te demokratiseren. Door werken en leren, wonen en ontspannen beter te verdelen over de mensen, over de gebieden in de ruimte en over de levensperiodes in de tijd. Door de arbeid zinvoller te maken, door de natuur beter te beheren en een volwaardig beroep te doen op de menselijke inventiviteit.

D'66 zoekt de steun van iedereen, die deze nieuwe uitdaging wil aangaan.

II. DE GEMEENTE EN HET OPENBARE BESTUUR VAN

De gemeente is de kleinste bestuurseenheid in ons staatsbestel. Daarom vervult zij daarin een belangrijke funktie. De gemeente moet voor de burger de meest vertrouwde overheid zijn. De gemeentelijke overheid dient bij de uitoefening van haar taak de grootst mogelijke openheid te betrachten. Bovendien moet een zo ruim mogelijke inbreng van de burgers worden verzekerd.
De betekenis van het plaatselijk burgerschap dient meer inhoud te worden gegeven, o.a. door het kontakt tussen de burgers en de gemeentelijke overheid te herstellen of te intensiveren. Kastjes op schepen en muren aan de wal, waartussen burgers gemangeld worden, zijn situaties waaraan een halt toegeroepen dient te worden. Met alle demokratische middelen moet worden voorkomen, dat schaalvergrotingen gaan leiden tot minder inspraak, minder inbreng van iedere burger en minder aandacht voor individuele verlangens.

a. Openheid.

De gemeentelijke organen dienen bij het uitoefenen van hun taak de grootst mogelijke objektiviteit en openheid te betrachten. Dit brengt mee dat het vervullen van bezoldigde nevenfunkties in de partikuliere-, semi-overheids- of overheidssfeer door de burgemeester in principe achterwege gelaten dient te worden.
Hetzelfde geldt voor de wethouders (in die gemeenten, waar dit ambt als een volledige dagtaak moet worden beschouwd). Voor het geval dat nevenfunkties worden uitgeoefend moet daarvan aan de gemeenteraad mededeling worden gedaan.
D'66 wil de grootst mogelijke openheid bevorderen door:

1. Inzagerecht voor iedere burger van alle raadsstukken, waarvoor geen wettelijke geheimhouding is opgelegd.
2. Het tijdig en kosteloos beschikbaar stellen van agenda's en bijbehorende stukken aan de pers en andere publiciteitsmedia.
3. Het tijdig en gratis of tegen minimale kosten beschikbaar stellen van deze stukken aan iedere belangstellende burger.
4. Het in principe in het openbaar vergaderen van de raadskommissies.
5. Periodieke verschijning van een huis aan huis verspreid gemeentelijk informatieblad, waarin ook individuele burgers of groepen van burgers hun ideeën over gemeentelijke aangelegenheden kunnen ventileren.
6. Uitgave van een, voor iedere burger begrijpelijke, gemeentelijke begroting met toelichting (zie hoofdstuk X, a.).
7. Meer gebruik maken van moderne kommunikatie technieken en streven naar oprichting van (inter)gemeentelijke radio en televisie.

b. Inspraak.

De burger dient, naast het eens per vier jaar kiezen van zijn of haar vertegenwoordigers in de gemeenteraad, ook op andere wijze en voortdurend een inbreng te hebben op de wijze waarop zijn of haar belangen behartigd worden, door middel van een zo breed mogelijke inspraak.

1. De gemeenteraad dient invloed te krijgen op de benoeming van de burgemeester. Hiertoe dient de gemeenteraad - zowel bij benoeming van een nieuwe als bij herbenoeming van een zittende burgemeester - een voordracht aan de kommissaris der koningin te doen.
2. Er dient veelvuldiger dan tot nu toe gebruik te worden gemaakt van de in de Gemeentewet geopende mogelijkheid om niet-raadsleden in kommissies op te nemen.
3. Raadskommissies moeten de bevoegdheid krijgen zelfstandig en in het openbaar deskundigen, belangstellenden en belanghebbenden te raadplegen, alvorens advies uit te brengen.
4. De burgers dienen in het allervroegste stadium betrokken te worden bij de opstelling van bestemmingsplannen en beleidsnota's. Daarbij mag niet worden volstaan met het houden van hoorzittingen en dergelijke, maar moet overeenkomstig moderne opvattingen over inspraak gewerkt worden. Gedacht wordt o.a. aan gespreksgroepen, simulatietechnieken, enquêtes, bij voorkeur met inschakeling van onafhankelijke instellingen, die met deze vormen van participatie ervaring hebben, wat mede bevorderlijk kan zijn voor de snelheid van de procedures.
   Er zal op worden toegezien dat de in bestuurlijke regelingen voorziene instrumenten om burgers bij beleidsvoorbereiding en besluitvorming te betrekken, zo worden toegepast dat de beoogde inspraak ook werkelijk inhoud wordt gegeven.

c. Versterking van de positie van de gemeenteraad en het individuele raadslid.

Alle stukken, die geleid hebben tot een voorstel van B & W aan de raad, dienen voor de raadsleden toegankelijk te zijn. Het nog steeds in sommige gemeenten bestaande verbod aan ambtenaren om informatie aan individuele raadsleden te verstrekken, is onaanvaardbaar. De raadskommissies dienen in een zo vroeg mogelijk stadium bij de beleidsvoorbereiding te worden betrokken. In ieder geval dient aan de kommissie te worden overgelegd, welke alternatieven kunnen worden overwogen.

d. Wethouders.

Bij de bepaling van de keus voor wethouders geeft D'66 zich rekenschap van de kandidaten, welke voor deze funkties voorhanden zijn. De wethouder moet bestuurskracht uitstralen, teneinde het ontstaan en vervolgens floreren van een vierde (ambtelijke) macht tegen te gaan. De wethouder dient een tegenwicht te vormen voor de op handen zijnde gemeenschappelijke regeling in de CIVOB (Centraal Instituut Vorming en Opleiding Bestuursdienst), wat een aanzienlijke verbetering in de opleiding van ambtenaren voor het 2e en 3e echelon zal gaan betekenen alsmede voor de sterk centralistische tendenzen, die van het tweede kabinet Den Uyl zijn te verwachten, die de invloed van de burgers en het gemeentebestuur kunnen doen afnemen.

e. Rechtsbescherming van de burger.

Bij een demokratie dienen de rechten en belangen van alle burgers gewaarborgd te zijn. Een werkelijke demokratie is dienstbaar aan de vrije gedachtenvorming van de burger, terwijl daarnaast de overheid aanspreekbaar moet zijn voor die burger.

1. De vrije meningsuiting van iedere burger dient gewaarborgd te zijn, zonder dat vooraf toestemming hiertoe nodig is. D'66 is van mening dat de nog steeds in vele gemeenten bestaande verordeningen, die hieraan beperkingen opleggen, onherroepelijk dienen te verdwijnen. In het belang van de openbare orde kan een meldingsplicht voor het houden van optochten en demonstraties blijven bestaan.
2. Er dient een kommissie te worden ingesteld ex artikel 61 van de Gemeentewet, voor de behandeling van bij de gemeenteraad aanhangig gemaakte beroep- en bezwaarschriften. Van deze kommissie dient een jurist, die geen deel uitmaakt van het gemeentebestuur of ambtenaar is, voorzitter te zijn.
3. D'66 bepleit het benoemen door de gemeenteraad van een vertrouwensman, die klachten van burgers over optreden en beleid van ambtenaren en bestuurders onderzoekt en, zo mogelijk, advies uitbrengt over te nemen maatregelen. Deze funktionaris brengt regelmatig verslag uit aan de gemeenteraad.
4. Leden van het gemeentebestuur en ambtenaren zullen verplicht moeten worden aan de onder 2 en 3 genoemde organen alle inlichtingen te verschaffen, die voor een juiste taakuitoefening van die organen noodzakelijk zijn.
5. Voor de burger dient duidelijk te zijn, of, in voorkomende gevallen, gemaakt te worden, tot wie hij zich met een verzoek of bezwaar het beste kan richten. Hij of zij dient vervolgens antwoord te krijgen omtrent de procedure, die het verzoek of bezwaar zal doorlopen.
6. Bevorderd wordt dat gebruikers en medewerkers betrokken worden bij het beleid en beheer van geheel of gedeeltelijk door de gemeente gefinancierde instellingen.
7. Gemeentelijke publikaties in de vorm van advertenties of openbare mededelingen in gedrukte media, dienen niet te lijken op in ambtelijke taal gestelde aktes, die voor vele burgers onbegrijpelijk zijn en nopen tot hoofdafwending, maar dienen opgemaakt te worden met behulp van de modernste inzichten op het gebied van kommunikatie.

f. Personeelsbeleid.

Toepassing van deeltijdarbeid bij de gemeente en door haar gesubsidieerde instellingen moet worden bevorderd.
Er dient een regeling te worden opgesteld voor de opneming van verlofdagen bij ziekte van de partner of kinderen.
Ook de gemeente moet er rekening mee houden dat vrouwen gerechtigd zijn op gelijke voet met mannen een ambt te bekleden. Iedere andere indruk, die een personeelsadvertentie zou kunnen wekken, dient achterwege gelaten te worden.

g. Kulturele minderheden.

De kwaliteit van een samenleving is af te lezen uit de manier, waarop ze omgaat met de kulturele minderheden. Welke positie deze groepen wordt toegekend en met welk respekt ruimte gelaten wordt voor hun eigen identiteit, opvattingen, waarden, strevingen en normen. D'66 wil de idealen van de kulturele minderheden serieus nemen op een wijze dat deze idealen voldoende en passende aandacht krijgen in de demokratische beleidsvorming.
Kulturele minderheidsgroepen worden in het beleid gelijkwaardig behandeld als achterstandsgroepen. Zij zullen een hoge prioriteit krijgen. Het beginsel van gelijke kansen voor iedereen dient hier vorm te krijgen door ekstra middelen ter beschikking te stellen.

1. In het beleid ter handhaving van de openbare orde en veiligheid zal iedere vorm van politie- en justitie-optreden t.a.v. kulturele minderheden als groep als onwettig moeten worden voorkomen. Zo er verdenking bestaat tegen een of meer personen, behorend tot een kulturele minderheid, zal het onderzoek daarnaar dusdanig geschieden, dat zowel het respekt voor, als de erkenning van de eigenwaarden van de betreffende groep, optimaal gewaarborgd blijven.
2. Binnen de meerjarenplanning voor het welzijnswerk zal afzonderlijk aandacht worden besteed aan aktiviteiten, die een goed kontakt tussen de kulturele minderheden en de gehele bevolking zullen bevorderen. Hierbij valt te denken aan gemengde gespreksgroepen, informatie-uitwisseling en het scheppen van, voor de betrokkenen akseptabele, integratie-momenten in het onderwijs, de arbeidssituatie en de vrije tijd.
3. Voorts zal zonodig worden bevorderd dat specifieke welzijnsaktiviteiten tot stand worden gebracht, onder verantwoordelijkheid van de kulturele minderheden afzonderlijk, zonder daarmee een dwingende plicht tot integratie op te leggen.

h. Reglement van orde voor de gemeenteraad en kommissies van bijstand.

Onze raadsfraktie zal streven naar landelijke uniformiteit in de reglementen van orde voor de gemeenteraden en verordeningen voor de vaste kommissies van advies en bijstand. Zo mogelijk zal hiertoe kontakt worden opgenomen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (V.N.G.).

III. BESTUURLIJKE REORGANISATIE

a. Gewestvorming.

Gewestvorming en binnengemeentelijke decentralisatie dienen eveneens gezien te worden in het kader van de demokratisering van het bestuur. Gewesten moeten dan ook gevormd worden, indien de belangenbehartiging van de burgers zich afspeelt in een ruimer gebied. Behartiging van belangen door middel van gemeenschappelijke regelingen dient slechts dan te worden gesteund, wanneer daar een intergemeentelijk samenwerkingsverband-bestuur boven wordt gezet, om de kontroleerbaarheid te behouden.

Gewesten dienen naar territoir, taken en bevoegdheden zodanig te worden gekonstrueerd, dat zowel het gewestbestuur als de daarbinnen liggende gemeentebesturen een reële vrijheid van beslissen en handelen hebben en hun verantwoordelijkheid ook werkelijk kunnen dragen. Indien een gewest is gevormd vervalt veelal de grondslag voor aanzienlijke uitbreiding in territoriale omvang van de gemeenten en ontstaat de mogelijkheid gemeentelijke eenheden tot stand te brengen, die zijn aangepast aan de nieuwe taken en onderling ook van ongeveer overeenkomstige grootte zijn. Met deze binnengewestelijke herstrukturering moet tegelijkertijd met de gewestvorming worden begonnen.

b. Binnengemeentelijke decentralisatie.

Bezien vanuit het principe dat in een demokratie de belangenbehartiging van de burgers dient te geschieden door dat bestuursorgaan, dat het dichtst bij de burger staat en ook tot behartiging van die belangen daadwerkelijk in staat is, dient ook binnen één gemeente gestreefd te worden naar decentralisatie van bestuur.
Daartoe dienen wijk-, dorps-, buurt- en/of stadsdeelraden in het leven te worden geroepen en wellicht in enkele van de grotere gemeenten splitsing in deelgemeenten.
Het ambtelijk apparaat van deze gemeente-delen zal vooral bestaan uit gedekoncentreerde delen van de diensten, in het bijzonder voor zover zij zich bezighouden met de direkte leefomgeving: de gemeentelijke eerste-lijns uitvoering.
Deze deelraden dienen binnen door de gemeente vastgestelde raambudgetten de bevoegdheid te hebben deze budgetten volgens eigen beleidslijnen te besteden.
De terreinen, waarop de deelraden werkzaam kunnen zijn, dienen nauwkeurig te worden afgebakend.
Zij krijgen bij de vaststelling van bestemmingsplannen voor het eigen gebied die invloed, die binnen de wet mogelijk is, waarbij wordt gestreefd naar een wetswijziging, die het mogelijk maakt het recht om bestemmingsplannen vast te stellen over te dragen naar de deelraad.
De deelraad krijgt ook afgeleide bevoegdheden op, tenminste, het terrein van basis- en kleuteronderwijs, sociale dienstverlening en maatschappelijk werk, verkeerskwesties buiten de hoofdverkeersaders, parkeren, bouwvergunningen en woningverbetering. Bij gemeentelijke projekten in de gemeentedelen wordt gewerkt in projektgroepen onder leiding van de deelraad. De organisatie van het ambtelijk apparaat van de gemeente wordt hiermee in overeenstemming gebracht.

c. Toegankelijkheid openbare gebouwen.

Alle openbare gebouwen dienen op de kortst mogelijke termijn dusdanig te worden aangepast, dat lichamelijk gehandikapten op eigen gelegenheid van de voorzieningen gebruik kunnen maken, teneinde ook hun plaatselijk burgerschap optimaal te beleven.

IV. Ruimtelijke ordening/stadsontwikkeling/streekontwikkeling (al naar gelang de behoefte aan ordening of ontwikkeling).

RUIMTELIJKE ORDENING (voor wie zich noch grootsteeds, noch platte streek voelt).

Doelstellingen van het ruimtelijk ordeningsbeleid zijn:
- een betere regionale spreiding van bevolking, werkgelegenheid en welzijnsvoorzieningen,
- bundeling van de stedelijke bebouwing, handhaving van open ruimten,
- een grotere integratie van woon- en werkgebieden, behalve waar sprake is van bedrijven die overlast kunnen veroorzaken,
- veiligstellen van natuurgebieden, zoals .....(noem maar op in de buurt).

STADSONTWIKKELING (voor grootsteedse gebieden).

Het door elkaar bestaan van wonen, werken en rekreeren moet in de oude stad gehandhaafd blijven en in de nieuwere stad en de stadsuitbreidingen worden bevorderd. Bij nieuwbouw en stadsherstel moet grotere eenvormigheid in woninggrootte, bouwwijze en huuropbouw worden voorkomen. Een goede stedelijke struktuur met voldoende vormen van openbare en partikuliere dienstverlening vraagt om hoge bouwdichtheden.

STREEKONTWIKKELING (voor platte streken).

Het beleid ten aanzien van de ruimtelijke ordening moet ondersteund worden door de gedachte aan een rechtvaardige verdeling van de beschikbare grond.
De struktuur- en bestemmingsplannen zijn daartoe het geëigende middel. Die plannen dienen gebaseerd te zijn op grondige sociaal-ekonomische onderzoeken, waarbij alle belanghebbende groepen dienen te worden gehoord. De resultaten van dergelijke onderzoeken moeten openbaar worden gemaakt.

Voor iedereen. Boeren, burgers en buitenlui.

a. Bestemmingsplannen.

De onderlinge afstemming tussen het nationale ruimtelijk beleid, de provinciale streekplannen en het gemeentelijk beleid in deze laat veel te wensen over.
De gemeente moet vooral streven naar harmonie tussen haar bestemmingsplannen en de provinciale streekplannen. Het ingrijpen van de gemeente door middel van bestemmingsplannen in het landelijk gebied, waardoor vooral de landbouw in de bedrijfsuitoefening beperkingen worden opgelegd, is van grote omvang.
Artikel 49 van de wet op de ruimtelijke ordening biedt onvoldoende mogelijkheden de hierdoor ontstane schade te vergoeden. De gemeente dient hier rekening mee te houden.
De ruimtelijke vormgeving is in de eerste plaats, in Nederland, een sociaal-kulturele aangelegenheid, die met behulp van technische mogelijkheden gestalte dient te krijgen. Daarvoor is een ontwikkelingsplan - en geen groeiplan ! - nodig.
Participatie van de bevolking is op geen enkel gebied zo belangrijk als bij de totstandkoming van de ruimtelijke omgeving. Belanghebbenden moeten dan ook in een dusdanig stadium bij de struktuur- of bestemmingsplannen worden betrokken, dat hun inbreng van wezenlijke invloed kan zijn op het te voeren beleid. Dit is een eis van de demokratie !
In alle voorbereidende fasen van het plan moet met de bestaande verlangens van de gebruikers van dat gebied rekening worden gehouden.
Begeleiding van struktuur- en bestemmingsplannen dient verzekerd te zijn door een stuurgroep of begeleidingskommissie, waarin alle vakdisciplines, belangengroepen en bewoners vertegenwoordigd zijn.
Aan de hand van een meerjarenplanning wordt daarin telkens de ontwikkeling getoetst aan de uitgangspunten (programma van eisen en wensen) en zonodig bijgesteld. Door het doorzichtig maken van het toekomstig ruimtegebrek wordt spekulatie ook tegengegaan. De woonfunktie moet van gemeentewege beschermd worden tegen het opdringen van bedrijven en kantoren.

b. Vlekkenplan.

Als bij de planvoorbereiding terwille van de fleksibiliteit gebruik wordt gemaakt van een zgn. globaal bestemmingsplan (art. 11 van de wet op de ruimtelijke ordening), ook wel vlekkenplan genoemd, dan dienen voorwaarden gesteld te worden m.b.t. de inspraak van de gemeenteraad en belanghebbenden. Deze voorwaarden dienen in de artikelen, volgens welke B & W het plan moeten uitwerken, te worden opgenomen.
Een scheiding moet hier worden aangebracht tussen de goedkeurende en uitvoerende bevoegdheden van B & W.

c. Projektontwikkelingsmaatschappijen.

Het werken met projektontwikkelingsmaatschappijen, waarmee een goede koördinatie van het plan wordt beoogd, verdient alleen dan de voorkeur, indien voldoende waarborgen zijn vastgelegd voor een doelgericht welzijnsbeleid, waarin de belangen van de bewoners centraal staan. Ekonomische motieven dienen daaraan ondergeschikt te zijn.
Hierbij formuleert en kontroleert de gemeenteraad de doelstellingen, volgens welke een plan wordt uitgevoerd. Zo mogelijk dient de gemeente de zeggenschap over de grond te behouden.

d. Herziening bestemmingsplannen.

Volgens de wet op de ruimtelijke ordening moeten bestemmingsplannen na 10 jaar worden herzien. Hierop bestaat echter geen sanktie. Indien de bewoners van een wijk, om welke reden dan ook, overleg vragen over een dergelijk oud plan, dan dient de gemeenteraad van B & W te eisen dat dit overleg tot stand komt.
Bezwaren van een te zware last voor het ambtelijk apparaat kunnen hier niet als ekskuus worden aanvaard. Eventueel kunnen hiervoor ook partikuliere buro's worden ingeschakeld.

V. VOLKSHUISVESTING.

Het volkshuisvestingsbeleid dient erop gericht te zijn de nog bestaande kwalitatieve en kwantitatieve woningnood op te heffen en de kwaliteit van het woonmilieu te verbeteren.

a. Woningbehoefte onderzoek.

Tenminste iedere vijf jaar dienen de grote gemeenten en de gewesten een zeer grondig woningbehoefte onderzoek te laten verrichten. Een doelmatig kontinu woningbehoefte onderzoek, waarvan de resultaten jaarlijks worden gepubliceerd, is daarnaast noodzakelijk om de voorhanden zijnde informatie aktueel te houden en om het beleid tijdig aan veranderende omstandigheden aan te kunnen passen.
Bij deze onderzoeken dient met name aandacht te worden besteed aan de woningbehoefte van speciale kategorieën woningzoekenden, die dreigen op dit gebied minder bedeeld te worden. Hierbij wordt o.a. gedacht aan bejaarden, gehandikapten, onvolledige gezinnen, alleenstaanden, werkende jongeren en tijdelijk in ons land verblijvende buitenlanders. De gemeente dient de basisgegevens, waarop haar volkshuisvestingsbeleid is gefundeerd, voortdurende te aktualiseren. Het mag niet voorkomen dat, vele jaren nadat een landelijke bevolkingsprognose als achterhaald wordt beschouwd, de gemeente haar beleid nog steeds op een lokale uitwerking daarvan baseert.
Het onderzoek dient zich te richten op de werkelijk bestaande en niet op de ideologisch bepaalde behoefte. De onderzoeksresultaten uit de diverse gemeenten dienen onderling vergelijkbaar gemaakt te worden en te worden gepubliceerd.

b. Passende woonruimte.

Iedereen heeft recht op goede huisvesting. De overheid subsidieert, als de bewoner(s) niet zelf in staat is/zijn daarin volledig te voorzien.
Het gemeentelijk volkshuisvestingsbeleid moet er op gericht zijn op adequate wijze hen, die daarvoor in aanmerking komen, van een passende woning te voorzien. Een woning in onze samenleving dient niet alleen een kapitaalgoed te zijn, maar evenzeer een sociaal-goed.

c. Eigen woningbezit.

D'66 is voorstander van eigen woningbezit en gemeenschappelijk bezit van woningen. Dit streven wordt ondersteund door de volgende beleidsuitgangspunten:
- het pensioen/woningplan van D'66, dat door financiering met hypotheken op indexbasis tot lagere aanvangskapitaalslasten leidt,
- ruime verlening van hypotheekgaranties door de gemeentelijke overheid voor de aankoop van nieuwe en bestaande woningen,
- het zo mogelijk openen of stimuleren van de mogelijkheid om woningbouwstichtingen, woningbouwverenigingen en partikuliere huurverhoudingen om te zetten in koöperatieve verenigingen van eigenaarbewoners.

d. Woningbouwverenigingen.

Een huurder van een woningbouwvereniging dient automatisch lid te zijn. Uitsluiting van lidmaatschap op grond van niets met het huren van een woning uitstaand te hebben argument, zoals religie, is uit den boze. Woningbouwverenigingen die hieraan weigeren te voldoen of die andere demokratische verplichtingen weigeren na te komen, worden uitgesloten van nieuwbouw.

e. Koop door huurder.

In iedere gemeente dient een kontingent goede woningen voor huur beschikbaar te blijven.
Indien bewoners hun woning willen kopen en aan door de centrale overheid gestelde regels voldoen, dient dit mogelijk te zijn. De gemeente behoort dan het eerste terugkooprecht te hebben.
Zo mogelijk wordt een anti-spekulatiebeding ingevoerd.

f. Aanschrijvingsbeleid.

Teneinde onderhoud van woningen te stimuleren, ziet de gemeenteraad er op toe dat er een aktief, en zo mogelijk een verscherpt, aanschrijvingsbeleid is.
Dit geldt uiteraard ook voor woningen van korporaties en gemeentewoningen.
Met het doen uitgaan van een aanschrijving behoeft niet gewacht te worden op een klacht van de huurder.

g. Oude wijken.

Rekonstruktieplannen voor oude wijken dienen in de eerste plaats gericht te zijn op een verhoging van het woongenot, met behoud van zoveel mogelijk oorspronkelijke funkties binnen dat gebied. Alleen aanvaardbare huurverschillen met het oude nivo, zullen in staat zijn voornamelijk dezelfde bewoners in het gebied te houden of terug te krijgen. In beschermde stads- en dorpsgezichten dient een geleidelijk vernieuwingsproces op gang te komen. De te renoveren en te restaureren woningen moeten volledig aan de omgeving worden aangepast. Nieuwbouw dient alleen dan te worden toegestaan, indien de schaal van de omgeving dat toelaat en de architektonische vormgeving in het straatbeeld aanvaardbaar is. Daarbij dient vooral aandacht te worden besteed aan relatief kleine wooneenheden, die gemakkelijker zullen passen in dergelijke kwetsbare gebieden. Speciale aandacht is nodig voor oorspronkelijke karakteristieken van de woonomgeving, zoals bomen, heggen, lantaarnpalen en ander straatmeubilair. Het gemotoriseerd verkeer binnen een dergelijk gebied moet tot het uiterst noodzakelijke worden beperkt. In elk geval dienen de vernieuwingsplannen in de eerste plaats verhoging van de leefbaarheid en verbetering van het verzorgingspeil na te streven.
Uitbouw van de steden naar buiten zal gelijk moeten opgaan met vernieuwbouw binnen de steden. Vernieuwbouw dient zoveel mogelijk geleidelijk en niet schoksgewijs plaats te vinden.

h. Eigen gezicht.

Initiatieven van bewoners om de onpersoonlijke uniformiteit van hun rijenhuis of flatgebouw te doorbreken, moeten door de gemeente krachtdadig worden gesteund. Ook indien het resultaat geen eervolle vermelding zal opleveren, volgens tot nu toe geldende normen.

i. Kunst en architektuur.

Met name in stadsvernieuwingsgebieden dienen kunstenaars in een veel vroeger stadium bij de projekten te worden ingeschakeld. Hierdoor wordt voorkomen dat hun werk slechts als versiering dienst kan doen.

j. tweede huis.

De gemeente moet een voorkeursrecht hebben bij verkoop van woningen, die dienst zouden kunnen gaan doen als tweede woning en die, volgens nader op te stellen criteria, niet slechts voor weekend bewoning maar voor permanente bewoning in aanmerking komen.
Het bestaan van woningen, die slechts voor weekend bewoning dienen, mag nimmer ten koste gaan van de eigen sociale behoefte aan woningen in de gemeente.

VI MOBILITEIT

Als we spreken over mobiliteit, bedoelen we zowel de mobiliteit van mensen, van goederen als van mensen met goederen bij zich. In onze stad is de situatie dermate uit de hand gelopen, dat we ons meer dan ooit dienen te realiseren dat verkeer slechts een middel is om mobiliteit te bereiken en dat deze behoefte aan mobiliteit voor de mens niet alleen een recht, maar ook een noodzakelijke levensbehoefte is.

a. partikulier vervoer

Ook de vormen, waarin het partikulier vervoer plaatsvindt, dienen te worden aangepast aan de behoeften van de samenleving en niet omgekeerd. De auto is in dichtbevolkte gebieden in het algemeen een ondoelmatig vervoermiddel, omdat de nadelen, zoals onveiligheid, milieu overlast, ruimte behoefte, opstoppingen, de voordelen gaan overtreffen.
De noodzakelijkheid van partikulier vervoer staat in direkte relatie tot de bestemmingsplaats, afstand woonwerk adres, aanwezigheid van wegen en parkeergelegenheden. Men dient er rekening mee te houden dat de bevolking streeft naar een vermindering van het aantal verplaatsingen en de afstand der verplaatsingen, voorzover het niet om rekreatieve verplaatsingen gaat. Door dichter bij het werkadres te wonen indien dit mogelijk is. Het woningdistributiebeleid zal hier meer op afgestemd dienen te worden.

Met betrekking tot de binnenstad en de vele publieksaantrekkende funkties hierin, is het niet zonder meer te stellen dat het partikulier vervoer geheel geweerd moet worden, hetgeen de noodzaak van parkeerakkomodaties bevestigt. Deze akkomodaties dienen op verschillende stadsnivo's gesitueerd te zijn, dicht bij invalswegen en in de centra.

Vervanging van parkeergelegenheid van de straat naar de parkeergarage, bij voorkeur ondergronds, dient afgewogen te worden. Voor bewoners en eventueel vaste bezoekers kunnen belanghebbenden-parkeerzones worden ingevoerd.

Per wijk zullen de bewoners zich kunnen uitspreken over het al dan niet toelaten van de eigen auto.

Aangezien zowel de fasering van de uitvoering alsook de daarmee verweven problemen van ekonomische stabiliteit van de bedrijven en de werkgelegenheid een kompleks geheel vormen, zal voorafgaande aan besluiten een beleidsvoorbereidende kommissie zo spoedig mogelijk een advies uitbrengen. In dit advies zal in elk geval ruimte moeten worden gelaten voor het toelaten van het essentiële gemotoriseerde verkeer. Uiteraard worden bij de voorbereiding en uitvoering van alle te nemen maatregelen de desbetreffende wijken en bevolkingsgroepen, ook tussentijds, op de meest demokratische wijze geïnformeerd en geraadpleegd.

b. openbaar vervoer

De draagkracht van de gemeente om de openbaar vervoersmogelijkheden optimaal te benutten is gering. Dit heeft geleid tot een afhankelijkheid van de grote stad ten opzichte van het rijk, de provincie en, zij het in mindere mate, van de omliggende gemeenten. Ekonomische en financiële argumenten spelen thans een grote rol in het openbaar vervoersbeleid en ze remmen de ontwikkeling van het openbaar vervoer af. Een goed openbaar vervoerssysteem is slechts mogelijk, indien uitgegaan wordt van een goede bediening van en naar en binnen de woonwijken. Binnen de gemeente streeft D'66 naar een kleinschalig openbaar vervoer, waarbinnen ook de taxi uitstekend kan funktioneren als openbaar middel van vervoer. De taxi wordt erkend als openbaar vervoermiddel, wat enerzijds een versterkte invloed op het taxiwezen van de gemeente inhoudt en anderzijds de mogelijkheid schept voor meer faciliteiten voor de taxi.

Gemeentegrenzen mogen geen obstakel vormen in de voortgang van het openbaar vervoer. Intergemeentelijk overleg en, indien mogelijk, overleg via het gewest, dient derhalve van de grond te komen of te worden geïntensiveerd. Waar de centrale overheid geen financiële steun verleent voor het instandhouden of nieuw kreëren van onrendabele buslijnen, dient de gemeentelijke overheid tot in het redelijke de verliezen te dragen.

c. voetgangers

De voetganger wordt erkend als belangrijkste weggebruiker. Dit betekent dat veiligheid, bewegingsvrijheid en dorpsbeleving ten grondslag moeten liggen aan voorzieningen zoals bijvoorbeeld in voetgangersgebieden.

d. parkeernormstelling

Volgens een kritische normstelling dient een maksimum te worden aangegeven voor het aantal parkeerplaatsen, met name voor langparkeerders.

e. verkeerscirculatieplan

Iedere gemeente, waar het verkeer enigszins circuleert, dient een verkeerscirculatieplan op te stellen met een duidelijke visie. Basis van dit plan dienen randwegen, wijkontsluitingswegen, buurtontsluitingswegen en wooneerven te zijn, waardoorheen een fijnmazig net van fietswegen en voetgangersgebieden. De struktuur van randwegen en wijkontsluitingswegen dient door de gemeenteraad te worden vastgesteld. De invulling van het verkeerscirculatieplan per wijk, met uitzondering van bovengenoemde wegen, dient aan de wijken zelf te worden overgelaten. Bij fietsroutes dient zo veel mogelijk een scheiding tussen fiets- en bromfietsverkeer te worden aangebracht.

f. zwaar verkeer

In vooral kleinere gemeenten zal doorgaand zwaar verkeer vermeden moeten worden, indien een andere wijze van bereiken van het doel mogelijk is. Men zal veel spaarzamer moeten zijn bij het verstrekken van ontheffingen voor B-wegen.

g. variabele werktijden

Het is aangetoond dat variabele werktijden een gunstige invloed hebben op het spitsverkeer, aangezien de spits me wordt gespreid en minder hoge toppieken zal vertonen. Waar mogelijk dient de gemeente variabele werktijden bij haar eigen diensten in te voeren en de gemeente dient het bedrijfsleven te stimuleren hetzelfde te doen.

VII KUNST EN KULTUUR

D'66 is van mening dat het kunst- en kultuurbeleid moet worden omgebogen tot een samenhangend sociaal kultuurbeleid.

Kultuur heeft te maken met wat mensen van hun leven en leefomgeving kunnen maken en hoe zij die kunnen beleven.
Kortom, kultuur is levensbepalend.
In een demokratie bepaalt het volk hoe wij leven, binnen de ons geboden mogelijkheden. Het is dus schadelijk voor de ontwikkeling van kultuur (kunsten, wetenschappen, sport, massakommunikatie e.d.) om met behulp van administratieve machtsmiddelen een bepaalde stijl of denkrichting, eventueel met burokratisch geweld, op te dringen. Vraagstukken over de artistieke inhoud van kultuur moeten in de loop van een vrije diskussie tussen de burgers worden opgelost. De overheid dient hiertoe geen stroobreed in de weg te leggen.
Het kultuurbeleid is daarom één der belangrijkste faktoren in de ontwikkeling van onze samenleving en moet dan ook worden gezien als een primaire beleidstaak.

Het verbeteren van de levensomstandigheden van degenen, die ideeën aandragen en uitwerken, waarop een deel van het geestelijk welzijn van de burger van de toekomst gebaseerd zal zijn, is vanuit de visie van D'66 een onderdeel van een samenhangend kultuurbeleid. De overheid kan geen kultuur en zeker geen kunst produceren, evenmin dient de overheid een selektief beleid in subjektieve zin te voeren. Juist om de vrijheid van keuze van de gehele gemeenschap te waarborgen, dient de overheid zich te koncentreren op het scheppen van de materiële voorwaarden en ideële ruimte voor de ontplooiing van individuen en groepen. D'66 pleit dus voor een voorwaardenscheppend kunstbeleid, waarbij de overheden zich niet mogen laten leiden door de kriteria van hun individuele smaak en opvatting. Natuurlijk kan de overheid niet ontkomen aan het doen van keuzen, maar zij dient de objektiviteit daarvan te bevorderen door de besluitorganen te decentraliseren, de stem van de betrokkenen (producenten en konsumenten) daardoor mee te laten spreken, de mechanismen en de kriteria die tot keuze leiden openbaar te maken en het stellen van prioriteiten binnen de beschikbare budgetten evenmin centralistisch op te leggen. Voor D'66 staat de maatschappelijke relevantie van kunst niet ter diskussie. De maatschappelijke relevantie van een elvormige, veelsoortige kunst en kultuur is voor D'66 axioma en uitgangspunt, waarbij D'66 wel de integratie van de kunst in de samenleving voorstaat, maar meent dat dit niet de gedwongen integratie van de kunstenaar mag betekenen.

a. kunstportefeuille

Een goede behartiging van de belangen van alle kulturele funkties vereist een gekoördineerd beleid onder één wethouder. Bij het verlenen van subsidies moeten de aktiviteiten in de woongebieden en de zelfwerkzaamheid van de burgers ruime aandacht krijgen. Overal dienen voldoende mogelijkheden tot kreativiteitsontwikkeling geschapen te worden. De kulturele vorming van de jeugd moet worden uitgebreid, waarbij naast de scholieren ook de werkende jeugd over voldoende mogelijkheden moet kunnen beschikken.

Kunstzinnige vorming in de zin van door middel van kunst en kultuur te komen tot maatschappelijke verkenning en bewustwording is een belangrijke taak van het gemeentelijk kunstbeleid.

De amateuristische kunstbeoefening en ontspanning als onderdeel van de kunstzinnige vorming, verdient grote steun van de gemeentelijke overheid, zowel in de vorm van subsidies als van het ter beschikking stellen van passende akkomodaties.

subsidie

Het belangrijkste instrument bij het voeren van een gemeentelijk kunstbeleid vormt de subsidietoekenning. Dit toekenningsbeleid dient voor iedereen volstrekt doorzichtig te zijn. Daartoe is het nodig om te komen tot:

1. Formulering van uitgangspunten en prioriteiten voor het kunstbeleid.
2. Openbaarmaking van de beschikbare budgetten voor de verschillende doeleinden alsmede de normen die zullen worden gehanteerd bij de toekenning van gelden uit deze budgetten.
3. Het instellen van een open sollicitatie voor een ieder, die een beroep doet op gelden uit een der bovengenoemde budgetten, waarbij vooraf vaststaat op welke termijn zal worden beslist.
4. Duidelijke formulering van de voorwaarden waarop subsidie wordt verleend.
5. Een recht van beroep tegen een beslissing over een subsidieaanvraag, neergelegd in een gemeentelijke verordening.

In het gemeentelijk kunstbeleid en dat van het rijk dient een duidelijke kompetentie afbakening te komen, waardoor duidelijke grenzen aangeven, waar de gemeente het rijk dient aan te vullen.

c. akkomodatie

De ter beschikking te stellen akkomodaties dienen multifunktioneel en gespreid te zijn, waardoor een grotere kultuuracceptatie en -participatie bewerkstelligd kan worden. Jonge teatergroepen moeten ruimte krijgen voor aktiviteiten, zonder dat de zaalhuur hierbij een remmende faktor is. De beschikbare ruimte moet optimaal gebruikt worden.

d. kontra-prestatie

De kontra-prestatie mag geen sociale uitkering zijn maar een subsidie van de gemeenschap, als tegenprestatie, tot instandhouding en ontwikkeling van onze kultuur. Deze subsidietoekenning mag niet door leeftijdsgrenzen en opleiding beperkt worden.

e. sport

De gemeentelijke overheid hecht grote waarde aan een zo groot mogelijke aktieve deelname aan alle takken van sport door iedere burger. Zij stelt zich ten doel, waar nodig, de sport te stimuleren en tot gemeengoed te doen worden. In de amateursport moet de demokratisering worden gestimuleerd. Subsidies aan deze sportorganisaties en instellingen dienen gebonden te zijn aan het scheppen van demokratische verhoudingen. Dit dient onder meer te gebeuren door:

1. Garanties voor inspraak door sportbeoefenaars op de sportbeoefening.
2. Afschaffing van extreme ballotageregels.
3. Het instellen van een beroepsprocedure bij de toewijzing van sportakkomodaties.

Gesubsidieerde verenigingen, die onroerend goed exploiteren en kantines als horecabedrijf uitbaten, dienen dit ten volle in hun begroting op te nemen, opdat bij de subsidieverlening hiermede rekening gehouden kan worden.

VIII EKONOMIE EN MIDDENSTAND

a. werkgelegenheid

Op de korte termijn dient de gemeente, voor zover het in haar mogelijkheden ligt, maatregelen te treffen of te bevorderen om de arbeidsbemiddeling te verbeteren en de opleiding, scholing en herscholing aan te passen aan de mogelijkheden van de arbeidsmarkt, rekening houdende met de wensen van de individuele werknemers/sters. De gemeentelijke overheid heeft ook tot taak om bij dreigende ontslagen te bemiddelen en in deze problematiek de betrokkenen te begeleiden, zonder onderscheid van afkomst. Gemeentelijke inbreng is noodzakelijk als het gaat om vaststelling van programma's voor het bestrijden van tijdelijke werkloosheid.

Wat het lange termijn beleid betreft, dienen de arbeidsgebieden, waar de werkloosheid van strukturele aard is, geanalyseerd te worden. Hieruit kunnen mogelijk struktureel ingrijpende maatregelen naar voren komen, welke bij aanwending de werkgelegenheid struktureel stimuleren. Daar waar strukturele werkloosheid een onoplosbaar probleem blijkt, zal, uitgaande van het belang van de betrokken werknemers/sters, onderzocht dienen te worden in welke mate her- of omscholing binnen de eigen regio een oplossing kan bieden. Hierbij dient eveneens het aanbod van schoolverlaters betrokken te worden. Daar, waar her- of omscholing geen afdoende en voor de betrokkenen acceptabele oplossing kan geven, zal voorlichting worden gegeven over de mogelijkheden die arbeidsplaatsen buiten de regio bieden aan de betrokkenen. Verder dient stagnatie in het vernieuwingsproces te worden bestreden.

b. informatieplicht bij bedrijfsvestiging

D'66 is van mening dat bij een aanvraag tot uitgifte van gronden in huur of erfpacht ten behoeve van de vestiging of uitbreiding met 50 of meer arbeidsplaatsen van bedrijven en instellingen, door de aanvrager de volgende gegevens aan burgemeester en wethouders dienen te worden overgelegd:

a. Het aantal te scheppen arbeidsplaatsen, ingedeeld naar beroepsgroepen.
b. Het opleidingsnivo, dat voor de verschillende funkties is vereist. In het geval dat dit opleidingsnivo aanmerkelijk wordt beïnvloed door interne bedrijfsopleidingen, tevens het opleidingsnivo van de te werven arbeidskrachten.

c. Het loonnivo in guldens van de te plaatsen werknemers sters.
d. De gebieden waarin naar verwachting de werknemers/sters zullen worden geworven, gesplitst naar regio, naar provincie en, voor zover het buitenlandse arbeidskrachten betreft, naar land.
e. De wijze en lokaties van huisvesting van buitenlandse arbeidskrachten.
f. De omvang van de sociaal hygiënische voorzieningen, zoals was- en kleedgelegenheden, kantines en ontspanningsruimten, in de te stichten gebouwen.
g. De werktijden en de mogelijkheden van spreiding daarvan.
h. De wijze van vervoer van en naar het werk.

D'66 pleit ervoor dat het hierboven bepaalde eveneens van toepassing is bij vernieuwing van het huur- of erfpachtkontrakt en bij de overgang van de erfpacht op anderen, zulks voor zover de bepalingen van het te verlenen of te wijzigen kontrakt zich niet tegen deze procedure en het stellen van deze nadere voorwaarden verzetten. B & W zullen in die gevallen bij de eerstkomende gelegenheid alsnog daartoe strekkende bepalingen in de kontrakten doen opnemen.

D'66 is eveneens van mening dat het hierboven bepaalde van toepassing moet zijn bij uitgifte van gronden in huur of erfpacht aan natuurlijke of rechtspersonen, die beogen bedrijfsruimte te kreëren voor anderen. In de desbetreffende huur- of erfpachtovereenkomsten dient dan een bepaling te worden opgenomen, waarbij de aanvrager of zijn rechtsopvolger zich verbindt in de overeenkomsten, waarbij bedrijfsruimte ter beschikking wordt gesteld aan anderen, aan laatstgenoemden soortgelijke verplichtingen op te leggen als zouden gelden indien de aanvrager zelf de arbeidsplaatsen had gekreëerd.

c. grondpolitiek

Een belangrijk instrument voor de gemeentelijke overheid bij het vestigingsbeleid blijft nog altijd de grondpolitiek. Partikuliere grondspekulaties moeten worden voorkomen. De waardevermeerdering van onroerende goederen en grond, die het gevolg is van overheidsaktiviteiten, valt toe aan de gemeenschap. De gebruikswaarde als waarderingsnorm bij onteigening is voor D'66 uitgangspunt.
D'66 vindt dat de gemeente de beschikkingsmacht over de grond moet uitoefenen, met uitgifte van de grond in erfpacht als regel en verkoop alleen bij hoge uitzondering, met dien verstande, dat D'66 erkent dat erfpacht slechts zinvol is, indien het ten eerste voor het gehele gebied van de gemeente geldt en ten tweede omliggende gemeenten niet als konkurrent voor de gemeente kunnen optreden door grond in verkoop aan te bieden aan bedrijven, instellingen en partikulieren. Zolang er nog geen algemeen geldende erfpachtregel in de regio is, zal '66 wel het hiertoe nodige overleg stimuleren teneinde tot overeenstemming en invoering van erfpacht te komen.
Om hiernaast een sociaal woningbeleid te kunnen voeren, zal in bepaalde delen van de gemeente grond voor woningbouw beschikbaar moeten worden gesteld, waarbij de kosten, welke voortvloeien uit gemeenschappelijke voorzieningen ten behoeve van het woonmilieu en de infrastruktuur, slechts in zeer beperkte mate in de grondprijzen worden doorberekend. Indien grond wordt verkocht voor een bedrijfsvestiging, gebeurt dat onder de volgende voorwaarden:

1. dat het een vestigingsplaats betreft in één van de industriegebieden, waarvan de bestemming formeel is vastgelegd,
2. dat de gemeente het eerste recht tot terugkoop heeft tegen gebruikswaarde, hetgeen betekent dat in principe de terugkoopprijs niet mëër bedraagt dan de oorspronkelijke verkoopprijs, herberekend in verband met de geldontwaarding.

Het recht van eerste koop moet door de gemeente worden geëffektueerd.

Door een glijdende erfpachtcanon dient de waardestijging van de grond terecht te komen bij de gemeenschap. Voor bedrijfsvestigingen moet de erfpachtcanon voor 25 of 50 jaar kunnen worden afgekocht.
Wanneer grond in erfpacht wordt uitgegeven voor nieuwbouwplannen, dient de erfpachtcanon voor alle soorten woningbouw gelijk te zijn.

d. vestigingsbeleid bedrijven

Vestiging van niet-hinderlijke bedrijven moet worden bevorderd in die buurten, die tot dusverre in hoofdzaak een woonfunktie hebben gehad. In de buurten, waar de bedrijfsvestigingen een te zwaar aksent hebben gekregen, moet het evenwicht worden hersteld.

e. middenstand

In het streven naar een leefbaar ..... voor alle groepen van de bevolking en een evenwichtige bevolkingsopbouw neemt de middenstand een belangrijke plaats in. Waar nodig zal de middenstand aktief gesteund moeten worden door de gemeentelijke overheid, indien dit aansluit bij een distributieplanologie, die uitgaat van de wensen van de konsumenten. Voorkomen moet worden, dat de middenstander blijvend gesubsidieerd wordt.

f. vestigingsbeleid winkels

Bestaande koncentraties van kleine en middelgrote winkels dienen, waar nodig, in woonbuurten gesteund en beschermd te worden. In het algemeen dient het beleid gericht te zijn op vestiging van buurtwinkels en kleine winkelcentra volgens het idee van gebundelde koncentratie. Voor zover grote winkelcentra aantoonbaar door de konsumenten gewe worden en vervolgens ontwikkeld worden, dient het in een harmonische bouwstijl met de omgeving te geschieden.
De vestiging van zeer grote winkelbedrijven buiten de bebouwde kom, de zgn. solitaire vestigingen, moet met kracht worden tegengegaan. Ten aanzien van het distributiepatroon dient een zo volledig mogelijk pakket aangeboden te worden, zowel voor het goederenpakket als voor het prijsnivo.

g. stadsvernieuwing en sanering

In de standsvernieuwingswijken moet de plaatselijke middenstand zoveel mogelijk worden gehandhaafd. In nieuwbouwwijken krijgen weggesaneerde bedrijven een voorkeurspositie. Indien nodig moet bij hervestiging financiële steun worden geboden.

h. bevordering rekreatieve sektor

Waar mogelijk dient bevorderd te worden dat bij de kreatie van kampeergelegenheid voorrang wordt verleend aan kleine boeren, die op deze wijze hun ekonomische basis kunnen versterken.

IX MILIEU

Milieubescherming is niet in de eerste plaats geboden omwille van het veilig stellen van de positie van de me op zich, maar omwille van de instandhouding van het geheel waarvan de mens niet minder, maar ook niet meer dan een onderdeel uitmaakt. Bij alle aktiviteiten op dit gebied mag niet worden volstaan met symtoombestrijding of herstel van de aangerichte schade, maar dient het voorkomen van verdere milieuaantasting voorop te staan.

a. samenwerking

Naast voorlichting aan de burgerij kan de taak van een gemeente in het milieu slechts een beperkte zijn, aangezien vrijwel alle milieu aspekten zich niet beperken tot binnen de gemeentegrenzen. De gemeente dient zich hierom op een degelijke manier te verstaan met de provinciale overheid, met name met de provinciale dienst voor het milieubeheer indien deze aanwezig is, alsmede dient vruchtbaar overleg met buurgemeenten hierover te worden gevoerd.

b. afvalverwerking

Zo mogelijk moet de provincie worden ingeschakeld in het overleg tussen de gemeenten onderling om tot een zo verantwoord mogelijke afvalverwerking te komen, waarbij niet de ekonomische aspekten maar de milieuaspekten van doorslaggevend belang moeten zijn. De bouw van zuiveringsinstallaties en aanleg van een rioleringssysteem, waar dat nog ontbreekt, is noodzakelijk.

c. hinderwet

Bij het afgeven van hinderwetvergunningen moet bij de belangenafweging meer nadruk worden gelegd op milieuaspekten. Hierbij dient niet slechts gelet te worden op direkte schade voor gezondheid en milieu maar ook op hinderaspekten als stank, geluidsoverlast, verstoring van het landschapsbeeld en de woonatmosfeer.
Voorwaarde voor de verlening of verlenging van een hinderwetvergunning is een permanente meting bij lozingspunten, door de gemeente, op kosten van het bedrijf. De gemeente dient toe te zien op een nauwkeurige naleving van de hinderwet, de wet op de luchtverontreiniging e.d. Het mag niet meer voorkomen, dat bedrijven jarenlang "proefdraaien" zonder hinderwetvergunning. Bezwaren tegen het verlenen van een vergunning moeten ingediend kunnen worden op een tijdstip, dat de betreffende installatie nog niet in bedrijf is of nog niet vrijwel zeker in bedrijf gesteld zal worden. Dit beleid kan pas slagen, indien de bevolking er nauw bij betrokken is.

d. interaktie

De milieu aspekten worden expliciet betrokken in gemeentelijke beleidsplannen op gebieden zoals ruimtelijke ordening (bestemmingsplannen), landbouwbeleid, de vestiging van industrie en de aanleg van land- en waterwegen.

e. kontrole en vervolging

Er dient een intensieve kontrole op milieuvervuilende aktiviteiten te zijn, waarbij het opsporings- en vervolgingsbeleid niet mag worden verslapt in die gevallen, waar dit met grote moeite gepaard gaat. Er dient een goede samenspraak te zijn met het Openbaar Ministerie, dat vervolgt.

f. milieuschade

Kosten, voortvloeiende uit het voorkomen of bestrijden van verontreiniging van water, lucht en bodem, alsmede van geluidshinder, dienen naar de mening van D'66 door de veroorzaker te worden gedragen. Teneinde te voorkomen, dat het betalen van heffingen als een vrijbrief kan worden beschouwd om te vervuilen, moeten strenge normen worden gesteld en gehandhaafd. In bepaalde gevallen moet de gemeente ook boetes opleggen voor recidivistische ondernemingen.

X GEMEENTEFINANCIEN

Het voeren van een gezond financiël beleid is een van de moeilijkste taken van de gemeenteraad. Maar tegelijkertijd is het een uitdaging.
Moeilijk, omdat de gemeente, voor wat betreft haar inkomsten, voor het overgrote deel afhankelijk is van de rijksoverheid.
Een uitdaging, omdat de financiën de sleutel zijn voor het realiseren van vele gemeentelijke behoeftes en verlangens.
Het hieronderstaande sub a.is met name van toepassing voor de grotere gemeenten. Kleinere gemeenten zullen in de regel de ekstra taak, die hierdoor ontstaat, niet aan kunnen.

a. meerjarenbegroting en meerjareninvesteringsplan

Meerjarenbegrotingen en meerjareninvesteringsplannen dienen enerzijds om het demokratisch gehalte van de gemeenschappelijke besluitvorming te vergroten, anderzijds om tot een realistische meerjarenplanning te komen.
Meerjarenbegroting en-investeringsplan moeten niet louter een doortrekken zijn van in het verleden gedane uitgaven, maar moeten vooral steunen op een beleidsvisie, gebaseerd op een duidelijke prioriteitenbepaling. Het meerjareninvesteringsplan is taakstellend voor B & W voor die projekten, waarvoor door de raad een besluit is genomen.
Bij het afwegen en uiteindelijk het bepalen van deze prioriteiten dient alleen de bevolking van ..... wezenlijke invloed uit te kunnen oefenen.

De huidige vorm van de gemeentebegroting en -rekening is ongeschikt voor de voorlichting en verantwoording naar de burgerij en ondoelmatig voor een verantwoord gemeentelijk beheer. Zolang deze echter wettelijk voorgeschreven is, dient de gemeente daarnaast een tweede begroting en rekening te publiceren, welke ten doel heeft wël enig inzicht in feitelijke en verwachte ontwikkeling te geven.Missive, meerjareninvesteringsplan en meerjarenbegroting dienen in elkaar geschoven te worden, zodat de cijfers naast elkaar en overzichtelijk gerangschikt kunnen worden. Er kan volstaan worden met één uitvoerige toelichting. Het is aan te bevelen de taken onder te brengen bij de afdeling financiën.

De toelichting bij het investeringsplan is gebaseerd op een funktionele indeling. Hierbij aansluitend verdient het aanbeveling dat voor een bepaald onderdeel de investeringsbedragen voor de komende jaren getoond worden; vervolgens de meerjarenbegrotingscijfers, zodat men het effekt van de investeringen kan aflezen, en tenslotte de begroting.
Dit materiaal wordt vooraf gegaan door een inleidende toelichting, terwijl meer specifieke uitleg achter de betreffende cijfers kan worden geplaatst. Bovendien dient in de toelichting meer informatie te worden verstrekt over afwijkingen ten aanzien van het vorige plan.
Een ontwikkelingsplan is een noodzaak voor de raad als beleidsinstrument. Met daarbij uiteraard jaarlijkse terugkoppeling van het ontwikkelingsplan naar de financiële meerjarenplannen. De "hardheid" van de plannen is hiermee gediend. Uit de gemeenteraad dient een begrotingscommissie te worden gevormd, die zich diepgaand moet informeren over de overwegingen die een rol hebben gespeeld bij het totstandkomen van de verschillende begrotingsposten. Voor de burgerij moet de mogelijkheid bestaan verspillingen aan de kommissie te melden. Deze moet het recht hebben onderzoeken te laten instellen door deskundigen van buiten het gemeentelijk apparaat.
De kontrole op het feitelijk verloop van inkomsten en uitgaven moet met grotere frekwentie plaatsvinden, waardoor de gemeenteraad sneller kan reageren, o.m. door efficiency-onderzoeken te eisen.
De huidige begrotingsbehandeling voldoet noch de burger noch diens vertegenwoordiger. Voor de behandeling in de voltallige raad dienen de hoofdstukken in kommissies te zijn doorgepraat. De behandeling in de voltallige raad dient slechts te bestaan uit algemene financiële politieke beschouwingen en een diskussie over de in de kommissie gebleken knelpunten. Een procedure van schriftelijke vragen is eveneens te overwegen, naast bovengenoemde procedure.

b. prijzen gemeentebedrijven

De prijzen bij de gemeentebedrijven dienen in principe kostendekkend te zijn. Lagere prijzen, of wellicht het ontbreken van prijzen, zijn gewenst bij aanwezigheid van maatschappelijke opbrengsten die niet direkt door de gebruiker van de diensten worden genoten. Het openbaar vervoer dient binnen de gemeente gratis te zijn, hetgeen bij de regering voortdurend bepleit moet worden. De tarieven van het Gemeentelijk Energie Bedrijf en de Gemeentewaterleidingen mogen niet het maken van winst beogen, maar moeten de kostprijs zoveel mogelijk benaderen.
Bedrijfsdoorlichtingen door eksterne deskundigen zijn noodzakelijk, in die gevallen waar de werkelijke uitgaven en inkomsten sterk afwijken van de door de betreffende gemeentelijke dienst geplande uitgaven en inkomsten.
Gemeentebedrijven, die goederen en diensten aan de gemeente leveren, dienen dit te doen tegen prijzen, waartegen de gemeente deze ook bij derden kan verwerven. De goederen en diensten aan het publiek geleverd, dienen de prijs te hebben, waarbij de verhouding van ekonomisch en maatschappelijk nut het best tot haar recht komt.

c. begrotingstechniek

D'66 vindt de huidige techniek van met name de aanvullende begrotingen benedenmaats, d.w.z. deze past niet in het streven naar een doorzichtig financiël beleid, op korte termijn en op lange termijn, van de gemeente. Begrotingsoverschrijdingen dienen tijdig, voorzien van voldoende toelichting, te worden gemeld aan de

kommissie gemeentefinanciën. Aanvullende begrotingen moeten direkt nadat blijkt dat de begroting zal worden overschreden, worden ingediend.Zij dienen gemotiveerd te worden vanuit gebleken noodzakelijke beleidsaanpassingen.
Ook voor het overige vereist de begrotingstechniek nader onderzoek. Maatregelen dienen te worden genomen,

a. ter voorkoming van het hanteren van een historische kostprijs per afdeling of gemeentedienst, inplaats van een taakstellende kalkulatie,
b. het zo spoedig mogelijk doen indienen door de betreffende wethouder bij de andere overheden van de door de gemeente goedgekeurde plannen, wanneer deze plannen door die overheden gefinancierd kunnen worden,
c. voor alles de planning zo snel en nauwgezet mogelijk te doen verlopen, opdat andere overheden een duidelijk beeld krijgen van de prioriteiten, wanneer deze bepaald moeten worden. Bepaalde projekten mogen geen prioriteit krijgen alleen door het feit dat ze zo goed zijn voorbereid en de inspraak daarentegen tekort is gekomen.

XI WELZIJN EN SOCIALE ZAKEN

a. algemene bijstandswet

Het persoonlijk leed, veroorzaakt door armoede, gebrek, ziekte e.d. knelt meer naar gelang de welvaart van anderen duidelijker en de ontplooiingsmogelijkheden voor gezonde mensen groter worden. Voor hen, die geen andere uitweg hebben, is een loyale toepassing van de Algemene Bijstandswet noodzakelijk.
Aangezien de verstrekkingen van uitkeringen ingevolge de Algemene Bijstandswet kan leiden tot een zeker automatisme, is D'66 voorstander van periodieke kontrole op en eventueel herziening van de uitkeringen.
De afdeling sociale zaken dient gericht te zijn op een zo zakelijk en deskundig mogelijke behandeling van de gestelde vragen. Hulpverlening betekent niet alleen financiële ondersteuning, maar ook de helpende hand bieden bij het wegnemen van knelpunten in de maatschappelijke situatie.

Dit betekent dat er koördinatie moet zijn tussen de maatschappelijke en financiële hulpverlening, maar de uitvoering van de hulp dient door twee verschillende ambtenaren te geschieden.

b. welzijnsvoorzieningen

Er moeten meerjarenplannen worden opgesteld op het gebied van welzijnsvoorzieningen. Bij het vaststellen van prioriteiten dient rekening gehouden te worden met achtergestelde groepen. D'66 acht het noodzakelijk dat er gestreefd wordt naar een efficiënte organisatie van de welzijnszorg. Wanneer nieuwe taken of instelling van nieuwe organen worden overwogen, is het zeer wenselijk dat eerst wordt nagegaan of bestaande voorzieningen wellicht verbeterd kunnen worden. Voorzieningen op het terrein van welzijnszorg dienen duidelijk voor iedere burger toegankelijk te zijn. Over het bestaan van de voorzieningen moet aan alle burgers ruime bekendheid worden gegeven.

c. maatschappelijk werk

Het gemeentebestuur zal door middel van subsidievoorwaarden en doelgericht overleg moeten bevorderen, dat de zgn. funktionele struktuur, d.w.z. aparte opbouw van maatschappelijk werk, gezinsverzorging, kinderopvang, bejaardenzorg enz. wordt omgebogen naar een geïntegreerde wijkgerichte struktuur. De uitvoering dient in de eerste plaats te geschieden op wijk- en buurtnivo, terwijl de bevolking betrokken moet zijn bij de planning en voorzieningen en het bestuur.

d. subsidiebeleid

De gemeente dient bij het subsidiebeleid rekening te houden met de mate waarin instellingen gedemokratiseerd zijn. Het subsidiebeleid moet als instrument gebruikt worden om de interne demokratie van de gesubsidieerde instellingen te bevorderen. Er moet duidelijkheid komen ten aanzien van de normen voor subsidiëring en op het gebied van ambtelijke adviezen.

e. jeugd

In het jeugdbeleid moet veel sterker de nadruk komen te liggen op voorzieningen in de wijken. Deze voorzieningen dienen geïntegreerd te zijn in het totale welzijnspakket per wijk. Onderzocht dient te worden, welke wijken ekstra aandacht verdienen. Het beleid van de jeugdvoorzieningen moet mede in handen worden gelegd van de gebruikers van die voorzieningen. Voorzieningen voor de werkende jongeren krijgen ekstra aandacht. De huisvestingsmogelijkheden voor met name werkende jongeren moeten worden uitgebreid. Er dient een volwassen huisvestingsbeleid voor alle jongeren te komen.
In het werkgelegenheidsbeleid dient rekening gehouden te worden met de zwakke positie van de jongeren.

De gemeente moet, waar mogelijk, uitbuiting tegengaan of onmogelijk maken.
Gestreefd moet worden naar een systematisch samenhangend stelsel van voorzieningen voor kinderopvang, waarbij gedacht moet worden aan uitbreiding van het aantal kinderdagverblijven, peuterspeelzalen, crèches en verbetering van de overblijfmogelijkheden op de scholen. De mogelijkheid van het inschakelen van bejaarden bij de opvang van kinderen dient onderzocht te worden.
Er dienen voldoende opvangcentra te zijn voor krisisinterventie, minderjarige weglopers, thuislozen en verslaafden. De gemeente dient daadwerkelijk te werken aan de oprichting en instandhouding van een Jongeren Advies Centrum en een vestiging van de Stichting Release.
De niet-justitiële kinderbescherming moet bevorderd worden. Het mag niet meer voorkomen, dat gemeenteambtenaren aan de ouders het aanvragen van onder toezichtstelling trachten aan te praten, alleen omdat de kosten daarvan voor het rijk zijn, terwijl anders de gemeente moet betalen via de bijstandswet.

f. bejaarden

Het bejaardenbeleid verdient bijzondere aandacht, omdat deze burgers in veel gevallen achtergesteld zijn voor wat betreft inkomen, dienstverlening, verpleging en huisvesting. Centraal bij dit beleid moet een zo volledig mogelijke deelname aan de gewone samenleving en handhaving van de eigen woonomgeving staan.
Het beleid ten aanzien van bejaarden op gemeentelijk, provinciaal en landelijk nivo gelijkgeschakeld worden, voor zover dit de individuele bejaarde ten goede komt. Bij noodzakelijke opname in een bejaarden- of verzorgingstehuis, dient ook een plaats voor de levenspartner beschikbaar te worden gesteld.
Maksimale toepassing van de bijstandswet en de A.W.B.Z. is vereist in het bijzonder voor hen, die reeds enige jaren op het minimumnivo leven. De uitkeringen dienen zodanig te zijn, dat door de bejaarden aan allerlei algemene voorzieningen kan worden deelgenomen zonder speciale tarieven. Zolang dit niet verwezenlijkt is, dienen de speciale tarieven gehandhaafd te blijven.

g. immigranten

De hulpverlening aan immigranten moet onafhankelijk funktioneren van de landen hunner herkomst. Ook voor deze groep geldt, dat zij in eerste instantie moeten kunnen aankloppen bij de hulpverlenende instanties in de wijken. De immigranten dienen betrokken te worden in de organisatie van instellingen, die zich met hun welzijn bezighouden.
De gemeente dient te zorgen voor tolken bij de wijkcentra en de gemeentelijke diensten, die vaak met immigranten te maken hebben.

Waar de gemeente de bevoegdheid heeft, moet zij zorgen voor strenge naleving van de bestaande verordeningen zoals pensionvoorschriften, veiligheidsvoorschriften in de bedrijven, werkkontrakten, arbeidsovereenkomsten.

Bij het zoeken naar huisvesting door immigranten moet desgewenst hulp geboden worden. Bedrijven, die buitenlanders te werk stellen, zijn naar de mening van D'66 verantwoordelijk voor hun huisvesting, waaraan kwaliteitseisen dienen te worden gesteld.
Er dient voorlichting te komen aan zowel de immigranten als aan de Nederlanders, over hun respektievelijke samer levingsvormen en -normen.
Op de scholen moet er voor de kinderen van de immigranten mogelijkheden komen om de eigen taal, geschiedenis en kultuur te kunnen blijven behouden.
Te beginnen met de eigen diensten en bedrijven zorgt de gemeente ervoor dat immigranten zich kunnen scholen in vakken, waar zij bij terugkeer in hun vaderland ook van kunnen profiteren.

h. sociale raadslieden

De ontplooiingsmogelijkheden van de mens in de sociale sfeer krijgen pas reële betekenis, als zij individueel worden gerealiseerd naar eigen inzicht. Dit is ook van toepassing voor hen, die sociale hulp ontvangen. D'66 streeft daarom naar
- vermindering van de invloed van specialistische deskundigen en versterking van de rol van praktijkdeskundigen,
- het eenvoudiger, overzichtelijker en doorzichtiger maken van voorzieningen,
- versterking van de positie van de kliënt tegenover de hulpverlenende diensten,
- gedecentraliseerde uitvoering en verruiming van participatiemogelijkheden.

In dit licht bezien pleit D'66, zo nodig, voor uitbreiding van de hulp middels sociale raadslieden, die zo mogelijk met rijkssubsidie worden ingezet in regionaal verband.

XII GEZONDHEIDSZORG

De mens in geestelijke of lichamelijke nood heeft recht op zodanige hulp, dat hij of zij in staat is zich zo mogelijk in eigen verantwoordelijkheid, maatschappelijk als volwaardig burger te handhaven, met alle rechten en plichten daaraan verbonden.

a. verzorging in eigen streek

D'66 gaat er van uit dat de mens recht heeft geboren te worden, ziek te zijn en te sterven in zijn of haar eigen streek. Veel kleine ziekenhuizen leveren kwaliteitswerk, in een door patienten gewaardeerde en voor hen vertrouwde omgeving. Voor zover het in de mogelijkheden ligt, dient gestreefd te worden naar handhaving van kleine ziekenhuizen.

b. preventie

De gemeente dient alle medewerking te verlenen aan preventieve gezondheidszorg. D'66 is van mening, dat de gemeente financiële en materiële steun moet blijven geven aan periodieke medische onderzoeken. De schoolarts dient de leerlingen van alle scholen tenminste eens per twee jaar volledig te onderzoeken.
De gemeente dient alle inwoners de gelegenheid te bieden tot een gratis bloedgroep-onderzoek en de aanschaf van een bloedgroepplaatje, dit ter bevordering van een snelle hulp bij eventuele ongelukken.

c. kruisverenigingen

De gemeente dient een efficiënte integratie en koördinatie van de bestaande kruisverenigingen te bevorderen. Via de kruisverenigingen dient de gemeente zwangerschapsgymnastiek te stimuleren.

d. arts en auto

Artsen dienen tijdens de uitoefening van hun beroep vrijgesteld te zijn van wacht- en stopverboden, mits zij hun auto duidelijk hebben voorzien van de in hun bezit zijnde artsensticker.

XIII ONDERWIJS

Onderwijs en opvoeding zijn van beslissend belang voor de toekomst van onze samenleving en de plaats van de mens erin. Het onderwijs kan een aandeel hebben in de oplossingen van de problemen, waarvoor de mensheid zich geplaatst zal zien.
Het zal zich dan ook moeten richten op de toekomst en voorwaarden moeten scheppen, waardoor de volwassenen van de toekomst beter toegerust zullen zijn om aan die oplossingen te werken. In het onderwijs zal vooral de nadruk gelegd moeten worden op het ontwikkelen van de in aanleg aanwezige menselijke mogelijkheden als kreativiteit, inventiviteit, fleksibiliteit, verantwoordelijkheidsgevoel, kritisch en onafhankelijk onderzoeken en denken. Tevens moet bij het leren samenwerken en gevoel voor solidariteit met anderen ontwikkeld worden.
De samenhang tussen onderwijs, vormingswerk en andere edukatieve voorzieningen moet sterk benadrukt worden. Dit kan bereikt worden door onderlinge afstemming van programma's en leerplannen en een integrale planning van onderwijs- en vormingsvoorzieningen. Binnenschoolse en binnen de leerplicht ressorterende onderwijsvoorzieningen moeten in samenhang gebracht worden met sociaal-kulturele voorzieningen. De schoolakkomodaties moeten meervoudig gebruikt worden. En de voorzieningen voor voortgezet onderwijs en vorming in het kader van de partiële leerplicht dienen beter en duidelijker afgestemd te worden op voorzieningen t.b.v. plaatselijke edukatieve netwerken.

a. permanente ontwikkeling

De samenleving die niemand van informatie en meespreken wil uitsluiten en een nadrukkelijke politiek voert om iedereen de kansen en de stimulans te geven om zich voldoende kritisch te vormen, moet een beleid opbouwen, dat is gericht op permanente onderwijsgelegenheid voor iedereen gedurende zijn of haar gehele leven, gepaard aan een beleid om de gemeenschap bij de school te betrekken.
Dit betekent dat de gemeente medewerking verleent aan:
- interne en externe demokratisering van het onderwijs,
- instandhouding van schoolbegeleidingsdiensten,
- bevorderen van deelname aan vormingswerk voor werkende jongeren, beroepsbegeleidend onderwijs en vormingswerk jonge volwassenen en partieël leerplichtigen,
- de totstandkoming van vormen voor volwassenenonderwijs,
- soepele regelingen omtrent onderwijsakkomodaties voor volwassenenonderwijs,
- verruiming van de opleidings- en vormingsaktiviteiten van het eigen gemeentelijk personeel.

b. onderwijsvernieuwing

Vernieuwing van het onderwijs wordt door D'66 niet alleen krachtig nagestreefd, per gemeente moet ook een termijn gesteld worden waarbinnen bepaalde doelstellingen gerealiseerd zullen zijn, alsmede moet per gemeente bezien worden in hoeverre de centrale richtlijnen in praktijk kunnen worden gebracht.
Alleen op die scholen, die zich daartoe bereid verklaren, kunnen eksperimenten plaatsvinden. Hierbij wordt de beslissing over het al dan niet plaatsvinden van het betreffende eksperiment genomen door alle betrokkenen.

c. schooltypes

De primaire verantwoordelijkheid van de opvoeding en vorming van jeugdigen berust bij de ouders. De organisatie struktuur van het onderwijs aan jeugdigen in de leerplichtige leeftijd dient te waarborgen dat deze verantwoordelijkheid tot uitdrukking gebracht kan worden. Een beter samenspel tussen besturen, onderwijsgevenden en ouders moet worden gestimuleerd.
D'66 is tegen een centralistisch onderwijsbeleid. De mogelijkheden in de school zelf moeten worden vergroot, de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het onderwijs dient primair bij de school zelf te liggen.

Verrijking van het demokratisch gehalte van de bestuursstrukturen van het onderwijs is noodzakelijk. Het bevoegd gezag van onderwijsvoorzieningen moet reële mogelijkheden bieden voor demokratische kontrole en beïnvloeding door direkt betrokkenen.

d. interne demokratisering

Bij de demokratisering moet gestreefd worden naar strukturen, die de voordelen van een kleine gemeenschap zo goed mogelijk benutten. Het gaat hierbij om de inspraak van de leerlingen, ouders en docenten op de ontwikkelingsrichting-keuze, besluitvorming over het op te stellen leerplan en de schoolorganisatie als geheel.

e. bijzondere groepen

D'66 staat een aktief gemeentelijk beleid voor van verantwoorde onderwijsvoorzieningen ten behoeve van niet-nederlandstalige kinderen en van leerlingen, die in het huidige onderwijssysteem uit de boot dreigen te vallen, alsmede voor nieuwe vormen van onderwijs voor werkende jongeren.

f. school en omgeving

De scholen staan in open verbinding met hun omgeving en zijn dienstverlenend aan de buurtbewoners. Dienstverlening aan het onderwijs wordt in samenhang gebracht met het beleid ten aanzien van bibliotheken, klup- en buurthuiswerk, kindercentra en vormingsinstituten, zoals in de inleiding van dit hoofdstuk ook wordt benadrukt.
Het werk, dat in de stimuleringsprojekten wordt opgezet, zal ook buiten deze projekten meer benadrukt moeten worden.
De veiligheid van schoolgaande kinderen moet gewaarborgd worden door ekstra beveiliging van toevoerwegen naar de scholen.

g. audiovisuele centra

Het mogelijk gebruik van audiovisuele middelen dient niet uitsluitend gericht te worden op de sektor onderwijs, maar hiernaast ook toegankelijk te zijn voor andere,bijvoorbeeld sociaal-kulturele, werksoorten. De hiertoe benodigde samenwerking dient door de gemeente te worden gestimuleerd.

h. sociaal-kultureel werk

Bij subsidiëring zou voldoende ruimte dienen te zijn voor de zogenaamde kleine kommunikatie, zoals wijkkrant, stencilmachine e.d. Aangezien deze voorzieningen in de regel bij onderwijsinstellingen aanwezig zijn, dient ook hier een samenwerking tot stand te komen voor optimaal gebruik van deze apparatuur.

XIV VEILIGHEID

a. brandweer

De opleiding omtrent het weren van branden van zowel de vrijwillige als beroepsbrandweer, ambtenaren van bouw- en woningtoezicht als hinderwetmedewerkers, moet in kwaliteit worden aangepast aan de intensiteit waarmee het vuur, via moderne chemische middelen en stoffen, om zich heen kan grijpen.
Indien dit een versterking van het ambtelijk apparaat betekent, dient dit niet te worden ontlopen.

b. politie

De normen voor gemeente- en rijkspolitie dienen gelijkgericht te worden. Indien gewenst, dient ook de politie van aangepaste huisvesting voorzien te worden, berekend op de hedendaagse taak van de politie met inachtneming van algemeen aanvaarde normen omtrent de werkvloer.
De mentaliteit van de politie wordt mede bepaald door de manier, waarop de samenleving hem benadert. Ook de benadering van het politieapparaat als zodanig is hierop van invloed. Bij veel burgers en politiefunktionarissen ontstaat een wederzijds wantrouwen, hetgeen geheel ten onrechte leidt tot een vertrouwenskrisis. Kontakten tussen de politie en de gemeenteraad moeten meer plaatsvinden, op het nivo van wederzijdse uitwisseling van informatie en vertrouwen.
Voor de burgemeester ligt hier een taak om eventueel ontstane frustraties tot lucht om te vormen.
De groepssterkte dient zo spoedig mogelijk op de organieke sterkte gebracht te worden. Door gebrek aan mankracht kan de politie in veel gevallen de verkeerstaak niet aan. De middelen die aan het politiekorps ter beschikking zijn gesteld en die stammen uit ten laatste het eind van de vorige eeuw ên waarvoor modernere middelen beschikbaar zijn, dienen - de tand des tijds erkend te hebben - verruild te worden voor modernere middelen.